

NAPLÓ

Előfizetési ár:

Egész évre 4 K
Fél „ 2 K
Egyes szám ára 4 fill.
Megjelen minden hétfőn reggel 7 órakor.

FELELŐS SZERKESZTŐ

ZOMBORY BÉLA

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

VII., DOHÁNY-UTCZA 88. SZ.

Közlemények átvétele csak jelzéssel van megengedve

Ki a bünösebb?

Alig peregetek le a dánosi rémdráma borzalmakban gazdag jelenetei, a cigánybarbárság máris felütötte fejét. Csanádmegyében majdnem megismétlődött a pusztavacsi eset. Vándorcigányok megtámadtak egy csárdát s ha a vonat utasai nem sietnek a csárdában lévők segítségére, ma már az előbbi gyilkosság részleteihez hasonló riportokat olvashatna a szenzációéhes publikum. A múlt héten pedig a főváros külső periferiáin négy izben is rablómerényletet követett el egy kóbor cigánykaraván és valóságos sortűzzel fogadta a rendőroket, úgy, hogy ezek a rablóbandát csak tíz percig tartó revolverharc után tudták visszazorítani. A cigányügy tehát ismét aktuális lett. Beszéljünk róla.

Azok az ósvad érzelmek, melyek a dánosi rémdramában, a cigánylélekből felszínre vetődtek, meghazudtolják mindazt az etikai és morális olvrendszert, melyet évszázadok kulturája teremtett. Halomra döntötték mindazt, amely a mi erkölcsi világunk bázisát képezi s ezerszeresen beigazolták, hogy az egyén, mint külön temperamentummal, érzésvilággal és sajátosságokkal bíró lény, nem lehet meg tőle teljesen elütő társaival egy és ugyanazon rendszerben. A rémdráma hatalmas, vonagló erői, vergődő érzelmek, lihegő szenvedélyei, kaotikus gomolylyá torlódva, utjukban ledöntöttek mindent s a rendszer kereteit áttörve, egy véres kérdőjellel futnak össze: *ki a bünösebb?*

Az egyén a társadalom produktuma. Amint a gyermek megszületett, a szülő megszünt létezni. Az újszülött szabad és állati testével szemben, az apa és anya képében, a társadalom áll, melynek a szülők tagjai és képviselői; a társadalom, mely a gyermek iránt igényt támaszt és rögtön hatalmába veszi. A szülők személyében rögtön nevelni kezdi az általános szabályok és törvények szerint. Mindnyájunkat a társadalom nevel. Óriási erkölcsi és szellemi javainak tudatában szuverén göggel idomít s így, mint ilyen, az egyénért felelősséget vállal. Minden, ami bennünk nemes, legalább látszólag nemes, a társadalom érdeme s ha az, ami bennem nemes, a nevelő társadalom érdeme, akkor mindaz, ami bennem nemtelen, az általános erkölcsi világ rideg és megközelíthetetlen elvei szerint tisztátalan, — mindaz a társadalom büne! De a társadalomnak, a legfőbb, „legöntudatosabb” nevelőnek tévednie nem szabad. A lefoglalt egyénnel szemben csak akkor teljesítette kötelességét, mikor a nevelés abszolút teljességben nyert befejezést. Ha tehát én „rosszat” cselekszem, ez azt bizonyítja, hogy a nevelő fél munkát végzett, a társadalom mulasztást követett el, nem nevelt kellően és elég ideig, mert, ha ezt megtette volna, a bennem felhalmozódott és kijegecedett társadalomerkölcsi elvek birtokában nem cselekedhettem volna rosszat. A lenyűgözött egyén nem nevelheti magát. Ha a társadalom elveit, szabályait, törvé-

nyeit megvetve, egyéni felfogásom szerint rendezkedném be, oly bünt követnék el, melyet a társadalom, a főnevelő, a főör, megboszulatlanul nem hagyna. Az egyénnek nincs szabadsága, nincs függetlensége. Csak a társadalmi kereteken belül. Az egyénnek tehát nem lehet büne. Minden sóhaj, minden köny, minden átok, minden bűn, mely az egyéntől származik, a legfőbb idomító, a társadalomra száll vissza.

Térjünk át most a cigányokra. A cigány a köztudatban úgy él, mint az emberiség salakja. A hottentotta vagy a kongónéger hozzá képest született mágnás. A cigány köztudatban élő fogalma az emberi romlottság összes megnyilvánulásait magában foglalja. Akár azt mondom: gazember, akár azt mondom: cigány, — ez egyre megy. Ez eléggé jellemzi azt a bánásmódot, melyben a cigány részesül. A cigány kitaszított, megvetett fajzat. Egyik falutól a másikig homlokán a gyalázat bélyegével vándorol, mert cigánynak születni bűn. Ma is abban a tudatlanságban és vadságban élnek, mint századokkal ezelőtt, mert az intéző hatalom sohasem törődött velük. Ezt a szívós, élénk eszű, gazdag kedélyű népet kilökte magából és vályosvetésre predesztinálta. Sohasem törekedett arra, hogy „áldásos” kereteibe illeszse és a kultúra kincseinek részesévé tegye. Magára hagyatva nőtt fel, nyilvánosan nevedett csavargóvá, tolvajjá és gyilkossá! Ha lopott, bezárták s a törvényszéki krónika kedélyes kácsatolvaj figurát csinált belőle. Ily körülmények között csodálkozhatunk-e azon, ha az elhagyatott, nyomorba, piszkosba lökött cigány, kinek csak a faluvégén volt szabad laknia, sőt még ott is csak nagynehezen tűrték meg, az idő viszontagságaival és az emberek szivtelenségével küzködve, gazember lett?!

Szinte hallom az ellenvetést, hogy a cigány a hibás, mert nem illeszkedett be a társadalomba. József kir. herceg is megpróbálta letelepíteni, de hiába stb. Az ellenvető nem számol azzal, hogy a cigány, mint minden műveletlen nép, szokásaihoz, életmódjához hű, a szabadság, a függetlenség neki mindennél becsebb. A cigányt is meg kellett volna gyurni, mint mindnyájunkat meggyurtak. No, meg aztán József kir. herceg is csak egy ember volt! A cigányügyet törvényhozás útján kellett volna megoldásra vinni. Kényszeríteni kellett volna a nációt, hogy letelepedjék és békés „polgári” foglalkozást üzzön. De itt óriási mulasztás történt! Amíg mi haladunk, a cigány még mindig valahol a tizenharmadik-tizennegyedik században bolyong, az ilyen esetek tehát a tizenharmadik-tizennegyedik század szellemében történnek s ezért nem a mai felfogás görcsővével kell vizsgálnunk azokat.

Ki a bünösebb? A cigány-e, aki félvad-ságában rablógyilkosságot követ el vagy a társadalom, mely oly egyedeket produkál, kik ily rettentő gaztettek elkövetésére képesek? kétségen kívül a társadalom a bünösebb, mely

mindent asszimilált, csak a cigányt nem, az a társadalom, mely tétlenül nézte, mint nő fel a cigány tolvajjá és gyilkossá. *Nem a cigányok a gazok, hanem mi: a társadalom!* A törvényhozás. A vallás. Minden. És mindenki. Mi tettük a cigányt gazemberré! Mert sohasem törődünk vele, holott a cigány is „egyén.” Állat lett. És bestiális dolgot cselekszik. Ha a ló valakit agyonrug, a lovat nem akasztjuk föl. A cigány sem különb, mint a lova, sőt aljasabb. Mit akarunk tehát? A felzudult közvélemény (tisztelet neki!) szeretné, ha összefogdosnák őket és egyenként felkötnék. Veszzen a cigány! Mert cigány... Hohó, nem oda Budá! A cigánynak is éppen annyi joga van e földhöz, az élethez, mint Wekerle urnak vagy I. Ferenc József ő apostoli felségének vagy, hogy még nagyobb említsek, mint a római pápa urnak. Tehát kezeljük az ügyet okosan és tisztességesen. A hatóságok már álljanak sarkukra s a cigányügy végleges rendezésével törekedjenek jóvá tenni azt a hibát, amelyet önmaguk és Faraó fekete népe ellen elkövettek.

Hirlik, hogy a belügyminiszteriumban erős az akarat, hogy a cigányvándorlás mizériáit orvosolja. Csak rajta! És ti, nagyszájú, nagyszágos honatyák, ne mondjatok annyi üres viccet, hanem gondolkozzatok és tegyetek valamit, ne lopjátok az időt, hiszen ti vagytok a nemzet és a hatalom — agyveleje.

Lázár István.

Darabontok pénze. Különös időket élünk. Négy esztendő előtt nyakunkon volt az aradi tizenhármak zsinége, melynek végét egy csomó elfajult gyászmagyar ráncigálta. Mert akadtak fölös számban anyagilag és erkölcsileg elzüllött gazok, akik a hazánk ellen összeesküdt ellenségeink lakójaivá, az ország szabadsága- és alkotmányának pribékjeivé szegődtek. Sohasem hittük, nem is reméltük, hogy Magyarországon annyi pénz legyen, mint amennyit a darabontok másfél esztendő uralma alatt széjjel-szörtak. Dobálták a véres, piszkos és bűdös pénzt, csak hogy vele minél több rongy lelkületet saját hazája árulójává, bakójává tehessenek. Fordult a világ! Kisütött a tiszta fényű nap, amely elkergette a fórumról ezeket a sötét multú, fekete lelkületű és piszkos jellemű alakokat. És a magyar felejt! Mindig ez volt a hibája! Aki nekik nevet undorral kellene örökké kiejtenünk, akikkel tisztességes embernek nem szabad volna még csak véletlenül sem egy uton haladnia, ma már ezek a vakondok ismét elbűjtak, nyilvános helyekre szemtelenkednek, asztalunkhoz tolakodnak, nagy hangon beszélnek, véleményeket mondanak, politizálnak, mentik a hazát! Ma már ők a kurucok! Ezer lépésre kiérzik zsebükből a be stelen pénz szaga. De van pénzük s a jó magyar most már oly kalmárlelkületű, hogy eltűri a bűzt a pénz kedvéért. Be fogadják ma már ezeket a madárkakat az emberek társaságába. Kezdenek ismét a darabont pénzen tollasodottak szerepet játszani s mert nagyobb kurucok Thalynál, 48-asabbak Kossuthnál, 49-esebbek Hermann Ottónál, nálunk még vezéri szerepekre is szemtelenkednek. Vakulj magyar! Ha mindenki be is veszi ezeket a siralom házi alakokat társaságába, mi nem fogjuk eltűrni soha, hogy büntetlenül esőrgessék zsebükben a Júdás-pénzt. Kikaparjuk esetről-esetre az ilyen sötét lovag multját, mert hozzá akarjuk szoktatni végre a magyart ahhoz, hogy amit a költő szerint az Isten sem bocsát meg, ő se bocsássa meg: *a hasadrulást!*

Előfizetési felhívás!

A „NAPLÓ” e legelterjedtebb független het-
fői lap. Szókimondó, radikális és a kis existenciák
érdekeiért harcoló irányzatával méltán megérdemli
mindenkinek pártfogását és támogatását.

December elsejével új előfizetést nyitunk és
az előfizetési árakat mélyen leszállítottuk, hogy a
legszerényebb anyagi helyzetben levő ember is
olvasson és előfizetőink sorába léphessen.

A „NAPLÓ” előfizetési ára:
egész évre 4 korona,
fél évre 2 korona.

Karácsonykor és újévkor két terjedelmes szá-
mot adunk ki ünnepi melléklettel, melyekben leg-
jelesebb írónk munkáit fogjuk közölni.

A karácsonyi szám december 21-én, az újévi
pedig december 28-án jelenik meg. Ezeket épügy
mint a rendes számainkat a dohánytözsdekben és
az utcákon fogjuk árusítani.

Az ünnepi számokba hirdetéseket rendkívül
méltányos árakon vesz föl

a „NAPLÓ” kiadóhivatala,
VII., Dohány-utca 88.

Kisért a világháboru réme.

Konstantinápolyból jelentik, hogy Pallavicini
örgróf magyar-osztrák nagykövet szombaton
este onnan elutazott és hosszabb tartózkodásra
Bécsbe megy. Ez az első és legbiztosabb jele
annak, hogy köztünk és Törökország között a
feszült viszony fennáll s nagyon kevés és kis
ürügyek kellenek hozzá, hogy az ellenségeske-
dés, a háboru rövid idő alatt nyíltan kitörjön.

A nagykövet távozásának főoka az, hogy a
török kormány nem tudott vagy nem akart oda
hatni, hogy a magyar és osztrák áruikkal
kimondott bojkott megszűnjön. A nagykövet
már tegnap meg is érkezett Bécsbe.

A szerb sajtóiroda napról-napra kísérletezik
hazug háborus jelentéseket becsempészni az
európai világsajtóba. A héten már kétszer sike-
rült is neki a budapesti és bécsi börzén iszonyu
kavarodást előidézni. Hírei kerülő utakon a
pétervári és a párisi sajtókörökön át érkeznek el
hozzánk. Csodálatos dolog, hogy ez a kis szem-
mát államocská és annak véres kezű orgyilkos
dinasztija hetek óta a legmerészebb szemtelen-
kedéssel provokálja a magyar-osztrák monar-
chiát.

A diplomácia hazudozásával van tele a
levegő. Folyton újabb és kalandosabb hírek
keringenek. Most az hallatszik, hogy Anglia
háborúra biztatja Törökországot, majd Szerbiát.
Azután Franciaország csillapítja és erélyesen
figyelmezteti őket. Másnap Oroszország fegyver-
kezése idéz elő riadalmat. Majd a jól értesült
szerb sajtó közli, hogy monarchiánk mozgósítá-
st rendelt el. Később Montenegró hatalmas
cárja fenyegeti meg ezt a rongyos Európát
világháborúval. Szóval a toll véres báborukat
viv a papíroson. Egy azonban bizonyos, hogy
komoly és büszke nagy hatalmak kacérkodnak
disznókereskedő és királygyilkos szomszédunk-
kal, mert ellenkező esetben nem merészkedne
György urfi és a nem elég tiszta kezű papája
olyan kihívó módon viselkedni.

Egy azonban bizonyos és ez az, hogy háboru
csak az esetben lesz, ha ezt a magyar-osztrák
monarchia akarni fogja. Hogy ez most nem
őhajtja a háborut, azt bizonyítja az a körü-
lmény, hogy nálunk semmiféle mozgósítás nincs,
mert ha ez lenne, kissé lecsendesednék a Cserna-
góra kecskepásztor cárja és a Nagy-Szerb biro-
dalom földiszno csésze.

FŐVÁROS.

Drága hó. A mult hetek havazásai alapos
pénzbe kerültek a fővárosnak. Mint a számvétség
kimutatja eddig 72.000 koronát költött el a tanács
a hó eltakarítására.

Nyugdíjazások. A lapok már hetek óta
tippelnek azon, hogy kiket fognak a főváros tiszt-
viselői közül nyugdíjba küldeni. Mint halljuk 400-ra
tehető azok száma, akik részben önként, másrészt
az új szabályzat kötelező rendelkezései alapján meg-
válnak a főváros szolgálatából. Az intező körök biz-

tosra veszik, hogy az új szabályzatot még a jelen
év folyamán jóváhagyja a kormány s így a meg-
üresedő állásokat a jövő év elején betölthetik. Kez-
dődik a tülekedés!

Fővárosi könyvtár. A tanács a héten tar-
tott ülésében a székesfővárosi könyvtár igazgatójának
előterjesztésére három új állást szervezett a
fővárosi könyvtárhoz ugyint: egy főkönyvtárnoki,
egy könyvtárnoki és egy segédkönyvtárnoki állást.
A szervezett állások díjazásainak fedezését most a
számvétség kimutatja s azután fog e kérdésben a
közgyűlés dönten.

Élelmiszer drágulás. Csodálatos egykedvűség-
gel nézi a kormány és a fővárosi hatósága azt a ret-
tentő uzorát, mellyel az élelmiszer-kereskedők és ipa-
rosok valóságos fojtogatják a fővárosi közönséget. Leg-
ujjabban minden alapos ok és indoklás nélkül a pékek
emelték föl a kenyér, liszt és sütemény árát, sőt még
a száraz süteményt is ugyanazon áron adják, mint a
frisset. A piaci árúok is már oly magas árakat értek
el, hogy ezeken túllépni valóban vakmerőség lenne. Mi
azonban megnyugtató a közönséget, hogy rövid idő
mulva ezt a vakmerőséget is el fogják követni, mert
nem áll utjukban semmi, nincs ami ettől őket vissza-
tartsa. Már évek óta ígérik az élelmiszer-kereskedők
és iparosok megrendszabályozását, de úgy látszik, hogy
ezeknek nagy protektorai vannak, mert még csak ter-
vezetet sem láttunk mindeddig erre vonatkozólag. Jó
magisztrátus uraim, mit egyék a pesti ember? A hus,
kenyér, krumpli oly drága, hogy csak az udvari taná-
csosoktól fölfelé követhetnek el az emberek oly köny-
nyelműséget, hogy velük éljenek. Ma már megdőlt
Steiger ajánlata is, hogy egyék a szegény ember
krumplit, mert hát ez most majd olyan drága, mint a
kaviár. Szép a fejlődés, de ne az árak fejlesztésén tö-
rekedjenek, mert ez csak a kereskedők és iparosok
ségeit szépi, a kis embert pedig mielőbb anarchiába
kergeti. Ott állunk már, hogy a kis ember nem lakhat,
nem fűthet, nem ehet becsületesen. Csoda, hogy még
élnie szabad! A tőkekamatadót leszállítják, a végrehaj-
tási törvény tönkretette a kis ember hitelét végkép,
uzsora törvény nem lesz, de az élelmiszer uzsora dű-
lőng és kergeti bűnbe az embereket föltartóztatlanul.

Angol-kór.

Az Emulsió vá-
sárlásánál a
SCOTT-féle mód
szerű végyét
a halászt — kér-
jük figyelembe
venni.

Ama kiváló és koncentrált táplálék, a
mely a SCOTT-féle Emulsió-ban fog-
laltatik, táplálja a csontokat, s azokat
keményké és egyeneské teszi. —
E szer hatása alatt a csontokat körül-
vevő hus egészséges és szilárd lesz.

**Az általános egészség a
Scott-féle Emulsió**
hatása alatt, rohamosan javul és az
angolkóros gyermekek époló viruló arc-
színt kapnak, mint az egészségesek.
Az orvosok állandóan ajánlják a
SCOTT-féle emulsió
használatát.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér
Kapható minden gyógyszertárban.

Emelik a fizetést.

— Makáma. —

(L.) Mindenki bús: drága a hús. Tojás, szén,
fa, kenyér, széna, cukor, kávé, lencse, bab oly
drága, hogy irtózat. No, de nem baj! Szünjék
a jaj, csak nevéssen, aki bir: jön a drága,
boldog hír, hogy — tanum rá Menelik — a fize-
tést emelik . . .

A sok irnok, éhes dijnok, aki körmöl éjjel-
nappal, ihatik most kávéval habbal, jóllakhatik
húsos babbal, nem lesz a ruhájuk ódon, grasz-
szálhatnak uri módon, nem érnek több rossz
napot. . . Hát még a vasutasok? Vasuti sztrájk
nem lesz többet, tejjben és vajban fürödnek.
A fűtő is táncra perdül, mert a helyzet nagyot
lendül: a fizetést emelik. Tanum reá menelik!
S a tanítók hogy nevetnek! Ó be' boldogok
lehetnek! Ók tanítják az ábécét, ehetnek most
finom récét, negligálják most a lóhust, mert
ehetnek friss tinóhust, válogatják a menüt. Nagy
az öröm mindenütt, minden téren, minden kor-
ban s emlegetik örömdalban, hogy — tanum
rá Menelik — a fizetést emelik!

Tapsoljatok e kintimnek. Van alapja e kis
hírnek. Tanum reá Menelik, a fizetést emelik.
De kiét? Senkiét. Csak a snájdig tisztékét . . .
Hiszik önök, hogy ez vétség? Nincsen abban
semmi kétség, hogy a hadsereg a fő!

HIREK.

Thék Endre kiténtetése. A király
Thék Endre budapesti asztalos-mesternek és
zongora-gyárosnak az udvari tanácsosi címet
ajándékozta. Nagy megbecsülése ez a magyar
iparnak, mert ez a kiténtetés főként annak szól.
Thék az első iparos, aki méltóságos urrá lett.
Szorgalma és művészete nagy, elévülhetetlen
érdemek. Kiváló példa Thék Endre egész pályá-
futása a magyar iparosoknak. Bár sokan tanul-
mányozva utánoznák őt s hozzá hasonló dicső-
séget igyekezzenek szerezni hazánk iparának.

A kormányozható torpedó. Világra
szóló találmánnyal lepte meg az emberiséget két
zseniális magyar ember: Klupathy Jenő dr. és se-
gédje Berger Keresztély. Találmányuk azon alapszik,
hogy a hangot és a fényt használják fel villamos
hatások ébresztésére, mely hatások segítségével
kényszeríteni tudják a kilőtt torpedót, hogy a fény-
szóróval megvilágított hajót valósággal lépésről-
lépésre kövesse és így bizonyosan találjon. Eddig a
torpedóval való hadakozás nem volt egyéb, mint
ijesztgetés — találni csak a legtrikább esetben
talált a torpedó, rendszerint a hajó előtt robbant
fölt de legtöbbször alászálta a tenger fenekére az a
12.000 koronás holt tőke. Most az ki van zárva, mert
a torpedót a fény segítségével belé kormányozhatják
a hajó gerincébe. Eme találmány még másban is,
így különösen a kormányozható léghajó történetében
is hivatva van nagy változásokat előidézni. Alkal-
mazni fogják eme találmányt a vasuti mozdonyokon
is automatikusan működő vészjelzők és fékezők lé-
tesítésére. Talán elérkezik végre az az idő, hogy
az utóbbi évek valóságos rémeinek, a vasuti szeren-
csétlenségeknek, elejét veszik, nem az alkalmazott
emberek lelkiismeretessége által, hanem a semmi-
féle szakszervezetbe nem tartozó automatikus éber
gépecske által.

Jungfer Gyula meghalt. A magyar ipar-
nak, iparművészetünknek gyásza van. Meghalt
Jungfer Gyula udvari lakatosmester, királyi taná-
csos, a francia becsületrend, Ferencz József rend
lovagja s számos hazai és külföldi érdemjel tulaj-
donosa. Jungfer a magyar lakatosiparnak valóban
világhírt szerzett. Óriási gyárában állandóan 100—
150 munkás dolgozott s remek diszmunkáival részt-
vett az összes világkiállításokon és mindenütt a leg-
magasabb rendű kitüntéseket és díjakat nyerte el.
Temetésén, amely szombaton ment végbe, jelen volt
a kereskedelmi kormány, iparkamara, országos
iparegyesület küldöttei. A budapesti lakatosmesterek
ipartestületének, melynek az elhunyt tiszteltbéli
elnöke volt, Farkas Gyula elnök és a lakatosmes-
terek szövetségének tagjai Sajó János elnök vezet-
sével teljes számban vettek részt a temetésen.
Jungfer a Berzsenyi-utcai gyárában valóságos mu-
zeumot rendezett be a legművészebb lakatos disz-
munkákból, ezt óriási pénzt áldozva évenként gyá-
rapította. Nagy szolgálatot tenne a kormány ipar-
runknak, ha ezt a remek kiállítást megszerezné az
iparművészeti múzeum számára.

A józsefvárosi munkás-gymnasium.
Dr. Havass Rezső királyi tanácsos védnöksége alatt
szervezett józsefvárosi munkás-gymnasium hallgatói-
nak száma annyira megsaporodott, hogy a vezet-
ség nemcsak vasárnap, hanem pénteken is rendez
előadásokat. Vasárnaponként egyelőre Déri Gyula az
U. Km. E. titkára tart vetített képekkel kísért elő-
adásokat Magyarország földrajzából, csütörtökön
pedig Rác Jenő ipariskolai tanár a természetrajz
köréből. A vasárnapi tanítás este hat órakor, a csüt-
örtöki hét órakor kezdődik. A munkás-gymnasium
előadásai ingyenesek és hallgatói lecke-könyvet kap-
nak, majd pedig a tanfolyam elvégzése után —
megfelelő vizsga ellenében — vég bizonyítványt.

Ismét cigányok. Pénteken virradóra a mar-
cali-i takarékpénztárt föltörték a Wertheim-szek-
rényt fölleszítve, abból közel félmillió értékű kész-
pénzt és értékpapírokat vittek el. A csendőrség er-
élyesen nyomoz s már annyit egész határozottan
megállapított, hogy a betörést vándorcigányok kö-
vették el.

A sorompó előtt. Nap-nap után, sőt fél-
óránként is előfordul az az eset, hogy a Kőbányai
alsó pályaudvar sorompója a közlekedést őt, tíz,
néha tizenöt percig is megakasztja. Ilyenkor óriási
kocsisorlás támad. A kocsisok a sorompó előtt
káromkodnak, förtelmesen szidják a vonat feltalál-
ját s a Khaosz népe oly idilleket rögtönöz, melyek
a legtöbb esetben rendőri beavatkozást igényelnek.
Hát még a villamos kocsik népe! Izzad a forró-

Mindenki,

aki olcsón, jó ruhát akar vásárolni,
ajánlatos tudni, hogy divatszertű,
jó szabású és kiténtő kivitelű
férfi-, fű- és gyermekruhák
:: a legjobb körökben elismert. ::

KELLER B. LIPÓT UTÓDA

HELLER JAKAB

férfiszabó - mester, Budapest, VII., Rákóczi-ut 13. sz. a.
lévő férfi ruha-üzletében kaphatók.

Ugyanitt

angol és francia, valamint bel-
földi divatszövetekben dus vá-
lasztók.

Külön mérték osztály.

ságban vagy didereg a fagyban és emlegeti az összes szenteket. Vár öt percig. Tíz percig. A sorompó zárva. Vonat sehohol sincs. Valahol Pécel körül veti a füstöt. S a villamos kocsik belsejében egyre jobban háborog az indulat. Az emberek, kiknek a mai lázas világban sürgős dolguk van, jegyeiket eldobva, átszállanak a városi villamosra, amely előtt szabad a pálya vagy pedig fogadást kötnek a vonatra, hogy nyolc perc múlva itt lesz. Ha bejön, a veszte dühöng, de a nyertes is, mert valahonnan bizonyára lekócsolt és ezáltal kárt szenvedett. Az embert, mikor a Tüzér-utca környékén felszáll a villamosra, valóban izgalom fogja el, hogy a sorompót az utolsó másodpercben lezárják és száz lombra vasuti teherkocsi elvonulását végig kell várnia. Hát még a tolatás! Az ám a cifra ügy! A közlekedés egy félóra is megszokad. S a sorompón belül az órák folyó mosolyog, hogy az utast a guta környékezi. A felszólalásra a közönség érdeke kész, mert a közönség a sorompó kényének valóban ki van szolgáltatva. Az idő pénz! S ki fizeti meg az utazóközönség késésből eredő kárát? Kérjük az illetékes fórumot, hogy a sorompó ügyben intézkedjék, mert ez az állapot igazán tűrhetetlen!

Jubiláló lap. A „Füles Bagoly” aradi élelappal most lép 25-ik évfolyamába. A nem nagy zajjal, botrányokkal, hanem diskrét kedvességgel, elmés jókedvvel dolgozó élelappal szívesen üdvözöljük negyedszázados fennállása ünnepén. Horváth Károly kollégánkat, e lap szerkesztőjét s kiadóját, ki az aradi társaságok közkedvelt tagja, méltó elismerés illeti, hogy ezt a valóban becses irodalmi eseményt, mondhatnánk ünnepet megteremtette s a folyton küzködő budapesti élelappal példát mutatott abban, hogy miképp lehet magyar élelappal vezetni, fenntartani. Mert nem a magyar nyelv alkalmatlan volta és a közönség közönyössége az oka annak, hogy legtöbb élelappunk a bukás szélén áll. Eicelni csakis izéssel szabad!

A Napló terjedelme. Tudósítjuk tisztelt olvasóinkat, hogy jövő számunktól kezdve a Napló ismét 6 oldal terjedelemben fog megjelenni. **A kiadóhivatal.**

Színház és Művészet.

Új magyar darabok. A Thália igazgatósága két fiatal magyar szerző művét fogadta el. Kárpáti Aurél „Huzagságok” című 1 felvonásos drámáját és Kortsák Jenő szintén egy felvonásos „A kísértés” című színművét. A jeles két író darabjait a jövő hónap elején fogja bemutatni a Thália művészgardája. Bennünket főként Kárpáti Aurél sikere érdekel, ki lapunk munkatársa s jelenleg Karácsonyi és Újévi ünnepi számaink mellékleteit szerkeszti.

Thália. Három legnagyobb sikerű darabját ujjította föl az elmúlt héten a Thália. Szombaton és esütörtökön Heyermans „Reményét” adták új szereposztással, kedden pedig Szemere György „Siralomháza” és Wedekind gyilkos szatirája, a „Höstenor” ment teit ház előtt. A Reményben különösen kitűnt Kürti József, Károly szerepében, kinél nagyobb művész ebben a zsánerben aligha van nálunk mostanában. Kelemen Mária Johanna szerepében csaknem tökéletes volt. Ennél nagyobb dicsőretet nem mondhatunk róla. Rózsát Judik Etel interpretálta, ez az izig-végig igaz művésznő, kinek a legszebb karriert jósolunk. Barend szerepében Gellért Lajos remekelt. Gyönyörű organuma s nagy művészettel megcsinált alakítása egy csapásra meghódította a közönséget, mely zajos ovációban részesítette a pompás együtttest. Kiténtek még Magyar Ervin, V. Bánóczy Dezső és Bálint Dezső. Szándékosan hagyjuk utoljára Jansen alakítóját, Doktor Jánost. Ő az, akit bárhova állítanak, mindenütt becsülettel állja meg a helyét. Jansen hálátlan szerepe egyike volt a legszebb alakításainak. „A siralomházban” Kürti, Doktor és Bánóczy, a „höstenorban” pedig Doktor, ki az öreg zenezerzót adta a legközelebbi művészettel, továbbá Szénássy szerepek a műértő intelligens közönségnek igaz gyönyörűséget. Általában a Thália jövője elé a legszebb reménnyel tekintünk; talán sose volt oly erős, mint most, mikor Bánóczy igazgatónak annyi nehézséggel kell megküzdenie. Hatalmas, új erők bukkanak föl máról-holnapra a Tháliában, kik a művészet iránti őszinte és becsületos lelkesedéssel, nagy tudással és szorgalmukkal már eddig is kiérdemelték a legkényesebb izlésű közönség simpatáhiáját. **k. a.**

Az Orsz. Színm. Akadémia növendékei szombaton Giovanni Verge Parasztbecsületében és Seribe et Lagouve Nők harca című vígjátékában vizsgáltak. Az elsőben Tárjai Ferenc és S. Kádas Mariska ügyesen játszottak, a másodikban pedig Makay Margit vált ki kellemes hangjával és tehetségre valló játékkal, elismerést érdemeltek ki értelmes játékkukért Gombaszögi Frida és Forgács Sándor. Tanáraik Csillag Teréz és Gaál érdemes munkát végeztek a darabok precíz betanításával.

DR. HÖNIG IZSÓ

Villanygyógyító- és Röntgen-Intézete.

Elektromágneses gyógyítás

magas feszültségű áram, kék fénykezelés, villamos fényfürdők és az összes egyéb villamos gyógy módok
BUDAPEST, IV., Károly-körút 24. I. em. Lift.
Telefonszám 102-39.

Bevált gyógyimód minden idült bajnál, különösen:
Általános idegesség
Almatlanság, Fejfájás.
Hűdés ek (Paralýsis)
Gerin cvélősröv. (Tabes.)
Idegfájalmak. (Ischias.)
Szívbetegségek.
Véred ényelmeszedés.
Gyom or-béibajok.
Köszvény és csusz (Rheuma)
Izületi és csontbajok.
Székrekedés. Daganatok.
Anyágesere baj. (elhízás)
Bőrbajok, bőrvíz. (Lupus)
Hajhullás, kopaszág
Szörtelenítés nőknél az arcon. Aranyeres csomók,
Rendelés d. e. 8-11-ig, d. u. 2-6-ig. Kívánatra prospektus.

Alom. Kedves karácsonyi és Miklós-napi ajándék bármely kora gyermekeknek az Alom, ifjusági színmű 1 felvonásban, 3 álomképben. Mint olvasmány is nemesítő hatású, mint színdarab pedig bárhol igen könnyen előadható. A darabban előforduló dalok köztái a könyvhöz csatolva vannak. Ára füzve 1 korona, diszkótásban 1 kor. 50 fillér. Kapható a szerzőnél, Zombory Béla Budapesten, VIII. Vay Ádám-utca 8. sz.

A taksaméró.

(Jelenet a közeljövőből.)

A nagy udvaru, külvárosi, rozoga földszintes házban már minden csendes, csak az istállóban beszélget még két beteg lélek: két konflisó; két megaggott, vékony dongájú, pökos lábú.

Az egyik: Nagyot fordult a világ.

A másik: Ugy ám! Azelőtt soha nem voltam ennyire fáradt. Most reggeltől estig lótok futok és egy pillanatil sem bóbiskolhatok a standon.

Az egyik: Menés közben sem lehet már szunyókálni. Azelőtt? Beült a pasas, elindultunk, leborgasztottam a fejem és álmodoztam, a lábaim meg csendesen kocogtak a kövezeten. Azt az utat, amit manap 15 perc alatt teszek meg, azt azelőtt egy óra, sőt két óra alatt jártuk be.

A másik: Boldogult versenyló koromban sem vertek annyit, mint most, pedig rövid két év alatt 100 eladóversenyben futottam.

Az egyik: Felrepedezett már a hátamon a bőr a sok ostorozástól. Hiszen azelőtt is megvert a gazdám, de csak néha, amikor valami smucig pasast hordoztunk.

A másik: Velem is megesezt az egyszer-egy. Szer, de azt meg tudtam érteni, mert hát előbb az a smuciánér kapott egy néhánnyat a képerre az ostorral és csak azután én. Mentünk is aztán illaberek...

Az egyik: Nem is maradt az olyan pasasnak ija-fija sem az égben, mind leszedte a gazdám. De szépen is tudott káromkodni! Olyat még huszárló koromban sem hallottam.

A másik: Az én gazdám most csak valami taksamérót átkoz folyton. Tudod te, hogy mi az a taksaméró?

Az egyik: Hogyne tudnám! Az a kocsi erősitett gépezet a taksaméró. Arról nézi le a pasas, hogy mennyit kell fizetnie. Aztán meg úgy csinálták meg azt a gépet, hogy akár gyorsan mész, akár lassan, ugyanazért az utért mindig ugyanannyit mutat.

A másik: Azért ver hát a gazdám, mert az a gép megmutatja, hogy mennyi jár a fuvarért?

Az egyik: Bizony azért! Ugyanis azért az utért, miért a pasas ma 80 fillért fizet, azelőtt 2 koronát fizetett.

A másik: Tehát leszállították a viteldíjat?

Az egyik: De naiv vagy. Ugyanannyi az ma is, mint volt, csakhogy azelőtt a gazdám annyit kért, amennyit akart és a pasas meg annyit fizetett, amennyit a gazdám kért. Ez most már megszűnt. A pasas csak annyit fizet most, amennyit a gép mutat és örülhet a gazdám, ha rongyos 10 fillér borraivalót kap.

A másik: De ha az úgy van, amint te mondd, hiszen akkor lépésben is meglehetne tenni az utat és nem kellene engem úgy meghajszolni, hogy a nyelvem lógjon.

Az egyik: Számár vagy! Nem tudod ésszel felérni, hogy mennél gyorsabban teszik le a pasast, annál több fuvar csinálhattok és ahány fuvar, annyi 10 fillér borraivalót keres a gazdánk. Amit azelőtt egy hajtással szerzett meg, azt most tizzel sem tudja megkeresni.

A másik: Hát ez a taksaméró?

Az egyik: Persze, hogy ez!

A másik: Jobb lenne már nekünk virsliben pihennünk...

Védé.

KÖZGAZDASÁG.

Válság az Országos Munkásbiztosítónál. Hatvány József az Országos Munkásbiztosító Hivatal elnöke, ezen állásáról leköszönt. Azután egy füzetet adott ki, melyben megokolja lemondását és megjövendőli a munkásbiztosítás esődjét. Hatvány leköszönése semmi esetre sem fogja megoldani, vagy megváltoztatni a biztosítás bajait, a törvény hibáit. A törvény hiányosságai iszonyu kárörvendésre találnak a szociális és ellenzéki körökben. Örülnek, hogy a kormány jóakaratu szociális alkotása nem vált be mindjárt az első pillanatban. Ez igazán esodálataba ejt bennünket. Eddig évtizedekig ordították bőszen, hogy szociális alkotásokat követelnek s most, hogy meg van a legnagyobbak egyike, minden oldalról kiabálnak ellene. De igazán komoly, számba vehető és praktikus tanácsot nem hallhatunk arra nézve, hogy miképp kellene az új törvény hibáin javítani. Drága az adminisztráció, a paritásos igazgatóság munkaképtelen, mert folyton személyeskedő vitákat folytat. Legegyeszerőbb úgy a munkásbiztosítást, mint a betegsegélyezést állami kezelésbe venni, megszüntetni a sok hókus-pókusz, elcsapni a nem oda való hivatalnokokat és rendes állami tisztviselőkkel és az iparosok, gyárosok és munkások tehetőségük szerinti megadóztatásával vezetni ezen intézményeket.

Inasközvetítés. A lakatos iparban általános az a panasz, hogy kevés ezen szakiparra jelentkező tanonc. Ezt nagyrészt a szülők járatlanságának tudhatjuk be. A szülők nem tudják, hogy mily pályára adják fiaikat; félnek az esetleges rossz választás következményeitől. Haboznak akkor, midőn gyermekeik jövőjét kell biztosítaniok. Ezen a bajon akar a „Budapesti Lakatosmesterek, Vas és Fémiparosok Munkásközvetítője” segíteni és célját úgy véli elérhetni, hogy felkéri azon szülőket, kik 14 éves, erős testalkatu fiaikat a lakatos iparra kívánják adni, forduljanak bizalommal nevezett munkás-közvetítő irodájához, Budapest, VII. Dohány-utca 58. sz. alá, hol a hivatalos órákon belül, d. e. 9-11., délután 3-5 óráig szívesen szolgálnak felvilágosítással és a tanoncnak jelentkező fiukat azonnal el is helyezik. A közvetítés teljesen díjtalan. A lakatosmesterség mindenben biztosítja a vasipari pályára menni akarók megélhetését.

Orosházi iparkiallítás. A Thék Endre által alapított orosházi iparostanonc-otthon fényes kiállítást rendezett tanonc- és segéd munkákból, valamint kisiparosok által használt modern gépek- és szerszámokból. A megnyitáson — e hó 16-án, — képviselve voltak a minisztériumok és a hatóságok. Thék Endrét, az otthon megalapítóját betegségge gátolta a megjelenésben. Táviratban üdvözölték őt.

Bohémségek.

— Regény a hajóriások világából. —

3

I. **Pettyesék és a költő.** (Folytatás.)

A gyermekeket kimosdatták. Ugy néztek ki, mint valami apró hattyúk. Egy szóval a délután sikere érdekében mindent megtettek, úgy, hogy még Aladár is, a ki különben messzemenő baráti körben híres volt a flegmájáról, meghatottan dűnyyögte:

— Micsoda fény! micsoda pompa...

Ilona elragadó volt. Szakítva anyja ósdi szokásaival, modernül öltözködött. Dórát elöntötte az irigység és rászólt:

— Ne csinálj csufot magadból!

— Miért? Nem áll jól?

— Olyan vagy, mint egy... egy kina-kokándi tyúk! — nevetett.

— Semmi közöd hozzám!

A mama is közbeszólt:

— Hadd el Dóra, ne törődj vele. Az első tekintetre meglátszik, hogy melyik az igazi házilány. Hadd flancoljon a hóbotos! Azért te hamarabb férjhez mégy...

A papa sem helyeselte az új módit. Csendesen szipáskolt s hébe-hóba átkozta a divat kitalálóját.

— A divat az embert kifozza a világból!

— Sok család tönkre ment már...

— Bizony. Rezedák is így jártak.

— Mert jaj annak, ki apai szokását oda-hagyja.

— Nem is lesz a mai leányokból jó asszony.

— Csak gáláznak, csak pompáznak.

(Folytatása következik.)

Laptulajdonos és a kiadóhivatal igazgatója:
Erdész Zsigmond

LÓWY JÓZSEF

Sirkőraktárában

10 K-tól feljebb remek kivitelű sírkövek
rendkívül nagy választékban kaphatók.

Budapest, II., Fő-utca 88. sz. (Pálffy-tér mellett) saját házában.

Minden a szakmába
vágó munkák, temet-
ői javítások, véselek
és aranyozások jutá-
nyosan és lelkilimere-
sen készítenek.

Természetes forró-melag kénes forrástó a Thermál-szálloda földszintjén, iszapborogatások, kő- és kádfürdők a Nagyszállóda földszintjén. Gondos pensio. A téli fürdővadra vonatkozó felvilágosítás végett forduljon a budai Szent Lukács-fürdő igazgatóságához.

Kristály-

forrás-ásványvíz étvágyat javít, gyomorrontást megakadályoz.

Geiringer Arnold

műszaki czimfestő

Budapest, VII., Dohány-u. 78.

Speczialista üvegtáblákban.

Készít czégtáblákat fára, bádagra és viaszvászonzra, a mai kornak megfelelő izléses kivitelben, jutá a yos árak mellett.

Megnyit a TISZA-szálló!

Tisza-szálló épületében

VI., Révay-utca 24. sz.

Hatvan szoba, villanyvilágítás, rézágakkal. Hónapos és napos szobák 1 forinttól feljebb kaphatók. Hónapos szobák ára 30 forint.

Zálogszedulákat veszek

Elzalogosított **brilliantokat**, aranyat ezüstöt, **gyöngyöket** és különféle **ékszereket 100.000 kor.-ig** költségmentesen kiváltok és a teljes értéket kifizetem.

SINGER JAKAB ékszerkereskedő

Budapest, Király-utca 91. szám. Izabella-utca sarkán.

Kovács Ferenc szücsmester

Budapest, VII., Kazinczy-u. 53.

Elvállal mindennemű e szakmába vágó új és javító munkát.

Méltányos árak! Legjobb uri szabó. Elegáns szabás! **Weisz Sándor** BUDAPEST, IV. ker., Városház-u. 10. I. em. Készít uri ruhákat készpénzfizetés mellett.

GASSNER TESTVÉREK

Budapest, IV., Gizella-tér 2.

Szönyegek, függönyök, terítők, pokróczok és butorszővetek legolcsóbb árban.

Prenner József — mű- és épület-lakatos — Budapest, VIII., Üllői-ut 58. sz. (Futó-utca sarkán.) Készít: lépcső- és erkély-korlátokat, kapukat, sárkerítéseket. Kovácsolt vasszerkezeteket. — Tűzhelyek minden nagyságban állandóan raktáron vannak. Telefon 59-94.

Rákóczi-vendéglő

Tulajdonos: **Weisz Mór.** VIII., Rákóczi-ut 59. (Luther-utca sarkán.)

Kitünő magyar konyha. — Pompás homoki és hegyi borok. Nagy éttermek estélyekre és vacsorákra.

FOGAK

SCHATZ JENO fogműterme

Wesselényi-utca 60. sz., I. em. 4. Párisban kintüntetve oklevéllel.

Műfogak kaucukban szájpaddás nélkül, melyek rágásra alkalmasak és beszédzavarokat nem idéznek elő. Aranyfogkoronák, hidmunka és mind e szakmába vágó munkákat készítenk 10 évi jótállással.

Vidékiek 12 óra alatt kielégíttetnek. Kérem a czimre ügyelni.

Hirdetéseket, hirdetés- és előfizető-gyűjtőket és lapelárusítókat felvesz a NAPLÓ kiadóhivatala Budapest, VII., Dohány-u. 88.



BRÁZAY SÓSBORSZESZ

A LEGJOBB



OVAKODJUNK ÉRTÉKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

Simplon-Kávéház

Esténként Veszprémi Kiss Janesi cigányzenekara hangversenyez.

Szolid családi találkozó hely.

Színházi vacsora.

József-körut 8.

Népszínház-utca sarkon.

Jahn-féle vendéglő

Budapest, V. kerület, Lipót-körut 10.

Tulajdonos: **GRACHEK FERENC**

Kitünő magyar konyha. Pompás homoki borok, friss csapolású kőbányai Dreher-sörök. Minden kedden és pénteken halászlé. Nagy éttermek. Estélyekre, vacsorákra társaságok részére külön szobák. Előzékeny kiszolgálás

Gyógyforrás-szálloda

Budán, a Lukácsfürdővel szemben.

Putzer György nagyétterme V., Váci-körut 14.

Minden este elsőrendű cigányzenekar

Népelelmezés. Szarvashus pörköltnek és savanyu-husnak kilója 30-60 krajczár.

Vadászati idény megkezdődött, összes vadnemek kaphatók. **ARANYOSI ANDRÁS** vadaskereskedésében Vámház-körut 2. szám alatt. Telefon 35-94.

Szív- és vesebajok. véredény elmeszedés, gutaütés étvágytalan. ság ellen biztos siker

Budai Mária gyógyvíz Gyermekeknek legbiztosabb hashajtó! Központi iroda: VII., Erzsébet-körut 9. sz. Telefon 91-68. Főraktár: Édeskuty L. özégnél. Kapható minden gyógytár, drogéria és jobb fűszerüzletben.

BÖR és talp, legjobb gyártmányok cipőtelsőrészek saját készítmény, óriási választékban, daczára a nagy drágulásnak.

rendkívül ólesó árban kaphatók. **Gyöngy Sándor** bőrgyári raktárában BUDAPEST, III., Tavasz-utca 1. szám. Elismerő oklevéllel kintüntetve 1904-ben. Képes árjegyzék ingyen.

Figyelmeztetés!

Kérjük, ne tessék a kereskedőnél egyszerűen egy Csomag vagy ládika **Czikóriát**, hanem határozottan: **„Franck”**

féle gyártmányt kérni, oly végből, hogy a mindenkor egyenlő és legjobb minőség iránt meg legyen a kellő biztosítéka. — Ügyeljen e mellett a védjegyekre és aláírásra, mert csomagolásunkat azonos színű papírban utánozzák.



Franck Henrik Kassa.



Ő csász. és kir. Fensége József Főherceg kamarai szállítója.

LÖW SÁNDOR

A magy. kir. államvasutak és a magyar királyi posta és táv-irida szerződéses óraszállítója.

ÓRAKNÁL JÓTÁLLÁS MELLETT.

Dús raklár a legdivatosabb billiáns- és aranyékszerekben, ezüst alkalmi ajándékokban, ugyszintén mindennemű zseb-, fali-, álló- és utazó órákban.

Saját nagyszabású műhelyében ékszer átalakítások és órajavitások jutányosan eszközöltetnek.

Rendkívül jutányos árak! Dús választék! Pontos kiszolgálás! **Arjegyzék ingyen és bérmentve.**

ékszerész és = órás =

Budapest,

VIII., József-körut 81.

TELEFON 62-68.

